

Tekst uitgesproken persconferentie donderdag 23 juni 2016 door Humphry Jeroe, voorzitter van het Comité Slachtoffers en Nabestaanden van Politiek Geweld

Goedemiddag dames en heren van de media,

Ik heet u van harte welkom. Ik wil u voorstellen aan de aanwezige bestuursleden:

- Jonas Gunter
- Eddy Weewee
- Remy Martopawiro
- Waldo Jameson
- Moejinga Aboikoni-Linga
- Simone Weewee.

Ik zal u informeren over de volgende onderwerpen:

1. De voorbereidingen voor de Dag van Nationale Rouw
2. De opzet van de Dag.
3. De follow-up van de dag.

1. De voorbereidingen van de Dag van Nationale Rouw

Ondanks de grote economische problemen van het land, waar ook wij van te lijden hebben, heeft het Comité besloten om de Dag van Nationale Rouw door te zetten.

De Dag van Nationale Rouw wordt gehouden bij het Monument voor gevallen van de Binnenlandse Oorlog bij het Onafhankelijkheidsplein.

In de voorbereidingen hebben we ons drie doelen gesteld:

1. We wilden het Comité uitbreiden met jongeren.
2. We wilden het draagvlak voor de herdenking verbreden.
3. We wilden de medewerking van de regering hebben.

Uitbreiding jongeren

Jongeren zijn de toekomst van iedere samenleving. Daarom vonden we het belangrijk om jongeren te betrekken bij het werk. We zijn blij en trots dat twee jonge vrouwen, Moejinga Aboikoni-Linga en Simone Weewee, zich bereid hebben verklaard om het Comité te versterken. Moejinga en Simone studeren beide aan de Anton de Kom Universiteit bij de opleiding Master in Education and Research for Sustainable Development.

Moejing is werkzaam op het Ministerie van Regionale Ontwikkeling en is slachtoffer van de Binnenlandse Oorlog in Pokigron.

Simone is ontwikkelingswerkster voor jongeren. Tijdens de binnenlandse oorlog zijn de woningen van haar ouders en grootouders volledig afgebrand. Ook heeft zij ooms verloren bij de oorlog.

We kunnen nog steeds mensen gebruiken. We roepen jongeren op om het voorbeeld van Moejinga en Simone te volgen.

De verbreding van het draagvlak

Het Comité is op 1 februari 2016 opgericht. We zijn nu bijna vijf maanden verder. We kunnen onmogelijk al het werk al af hebben. Daar hebben we een paar jaar voor nodig. Daarom hebben we twee prioriteiten gesteld:

1. We willen draagvlak ontwikkelen bij nabestaanden en slachtoffers.
2. We willen de medewerking van de regering bij de Dag van Nationale Rouw.

We onderscheiden de volgende vier groepen nabestaanden en slachtoffers:

1. De slachtoffers die gevallen zijn bij het leger en de politie als gevolg van het uitoefenen van hun beroep vanaf 1975 en hun nabestaanden. We hebben 1975 gekozen omdat we sinds 25 november 1975 verantwoordelijk zijn voor het bestuur van ons land.
2. De burgerslachtoffers die gevallen zijn sinds 25 februari 1980 inclusief de slachtoffers van 8 December 1982.
3. De burgerslachtoffers van de Binnenlandse Oorlog.
4. De slachtoffers bij de gewapende groepen en het Nationaal Leger tijdens de Binnenlandse Oorlog.

In de afgelopen 35 jaar is in de publieke discussie uitsluitend aandacht geweest voor de 15 slachtoffers van 8 December. Die aandacht zal niet verdwijnen. Integendeel. We willen de slachtoffers en nabestaanden van 8 December nadrukkelijk betrekken bij de Dag van Nationale Rouw. Maar we beseffen dat het vanwege de combinatie van emotie en politiek het niet zo gemakkelijk zal zijn. Het initiatief voor de oprichting van het Comité is uitgegaan van een nabestaande van een slachtoffer van 8 December, de heer Sandew Hira, schrijversnaam van Dew Baboeram en broer van John Baboeram. Bij deze steek ik namens het Comité nogmaals een hand uit naar de overige nabestaanden van 8 December. Ik hoop dat we in de toekomst samen kunnen rouwen om het verlies van onze dierbaren.

Verreweg de grootste groep van slachtoffers en nabestaanden is in het binnenland. Met uitzondering van Moiwana is er nooit aandacht geweest voor deze groep. De aandacht voor Moiwana zal blijven. Maar we willen die andere groepen ook in beeld brengen.

In het verlengde van het onderzoek dat Sandew Hira uitvoert, zijn er in het binnenland bij een aantal dorpen formulieren uitgezet om te inventariseren wie slachtoffer is geworden van politiek geweld en welke schade men heeft geleden. Er zijn ongeveer 500 formulieren verzameld.

Het formulier van het onderzoek registreert de volgende gegevens:

- Is men slachtoffer of nabestaande?
- Wat zijn de namen van de slachtoffers en/of nabestaanden.
- Waar heeft een daad van politiek geweld plaatsgevonden: in welk dorp en waar precies?
- Wat is er exact gebeurd?
- We hebben een inventaris gemaakt van de materiële schade die geleden is.

We hebben een klein deel bereikt van de slachtoffers van de Binnenlandse Oorlog, namelijk Brownsweg en Pokigron. Er zijn veel meer dorpen getroffen. Voorlopig is de inventarisatie stopgezet vanwege onvoldoende middelen, maar we hopen dat we dat in

de toekomst samen met Sandew Hira kunnen oppakken. Het gaat waarschijnlijk om duizenden slachtoffers. We weten niet hoeveel doden daaronder zijn. Een eerder schatting die Sandew Hira naar buiten bracht is een getal van 431. Het kunnen er meer of minder zijn. Dat moet de komende jaren duidelijk worden. Ik doe hier een beroep op donateurs om het Comité financieel te steunen om het onderzoek te kunnen voortzetten.

De volgende groep waar we draagvlak zoeken zijn de verschillende gewezen gewapende groepen: Jungle Commando, Tucajanas, Angula, Mandela, Unie van Democratie en Ontwikkeling, Kofi Makka en veel burgers.

We hebben contact gehad met de heer Brunswijk, maar we zijn nog niet tot concrete stappen gekomen. We zijn optimistisch over de medewerking in de toekomst gezien de welwillende houding van de heer Brunswijk om in gesprek te zijn met ons.

Een voormalige commandant van het Jungle Commando en ex-leider van de Unie voor Democratie en Ontwikkeling, de heer Kofi Ajompong, heeft een vruchtbaar gesprek met mijn persoon gehad en heeft zijn steun gegeven aan het werk van het Comité.

We hebben een bijeenkomst gehad met nabestaanden van politie-agenten die omgekomen zijn in the line of duty, inclusief op 25 februari 1980 en in augustus 1990 toen de heer Gooding werd vermoord. Het was een emotionele bijeenkomst, omdat deze groep de regering en politie-leiding verwijt nooit aandacht te hebben gehad voor hun leed. We gaan met hen samenwerken om dat in de toekomst te veranderen.

We hebben nog geen tijd gehad om de andere groepen te benaderen, maar willen dat in de toekomst graag doen.

We hebben een gesprek gehad met het Ministerie van Defensie over haar medewerking. Het ministerie verschaftte ons de lijst van militairen die omgekomen zijn. Ook zegde ze toe de informatie over de Dag van Nationale Rouw en de betekenis voor het Nationaal Leger onder het leger te verspreiden. We zijn blij met deze toezegging.

In een vroeg stadium hadden we een gesprek met de korpschef van de politie, mw. Agnes Daniels. De politie heeft ons intussen een lijst verschaft van alle agenten die sinds 1980 omgekomen zijn in de line of duty. Ik heb u net bericht over de eerste bijeenkomst met deze groep.

Ook heeft ze de medewerking toegezegd van de politiekapel die voor de muzikale omlijsting tijdens de ceremonie zorgdraagt.

Tot slot bij dit onderdeel wil ik nog memoreren dat vanuit Nederland vraagtekens waren geplaatst bij de keuze van 30 juni als Dag van Nationale Rouw door mevrouw Barryl Biekman en in Suriname door de Reparatiecommissie o.l.v. Armand Zunder. Wij waarderen hun bijdrage aan de discussie en hebben onze argumenten uiteengezet voor de keuze van 30 juni. Er zijn twee redenen.

Ten eerste herdenken we slachtoffers die gevallen zijn in de hele periode van het jaar, dus niet in een bepaalde periode. Het staat iedereen vrij – we juichen dat zelfs toe – om op specifieke momenten de doden te gedenken die in die specifieke periode gevallen zijn. Vanwege onze brede scoop was het logisch om het midden van het jaar te nemen.

Ten tweede, er is een precedent. Ik had persoonlijk het initiatief genomen om in 1995 een dag van rouw en verzoening te organiseren in Pokigron op 30 juni. In zekere zin bouwen we daarop voort omdat we hopen dat deze dag vroeg of laat zal lijden tot het helen van de wonden en tot verzoening.

We zijn erg blij met het brede draagvlak in de samenleving voor de Dag van Nationale Rouw. We beseffen dat het nog breder kan en we veel werk te verzetten hebben, maar er is een goed begin gemaakt.

De medewerking van de regering

De medewerking van de regering is voor ons van groot belang. We hebben gesprekken gevoerd met het kabinet van de president en met de minister van Binnenlandse zaken.

We hebben de volgende verzoeken neergelegd bij de regering:

1. Kan de regering 30 juni afkondigen als de Dag van Nationale Rouw?
2. Kunnen alle overheidsinstanties en instituten om 12:00 uur één minuut stilte in acht nemen?
3. Kunnen de vlaggen halfstok hangen op die dag?
4. Kunnen de staatsmedia van 11.00-13.00 uur gepaste muziek draaien?
5. Kan de president op 30 juni tijdens de ceremonie de aanwezigen toespreken?

We zijn optimistisch gestemd en hopen dat we volgende week uitsluitsel zullen krijgen van de minister.

2. Hoe is de opzet van de dag

Het programma van de dag ziet er als volgt uit:

De inloop start om 16.00 uur.

We beginnen stipt om 17.00 uur met het programma. Het programma bestaat uit de volgende onderdelen:

- Het zingen van het volkslied.
- Één minuut stilte.
- Welkom door de voorzitter van het comité, zelf slachtoffer van de Binnenlandse Oorlog.
- Hopelijk beginnen we met een toespraak door de president. De formele toezegging hopen we volgende week binnen te hebben.
- Toespraken door enkele nabestaanden.
- Verder worden ongeveer 200 namen voorgelezen. Dit zijn de namen van de mensen die sinds 1980 zijn omgekomen. Er zijn meer mensen omgekomen in het Binnenland. We hebben slechts enkele dorpen onderzocht.
- Het geheel wordt omlijst met gepaste muziek van het politiekapel.'
- Daarna vindt er een kranslegging plaats en is er gelegenheid voor het publiek om bij het monument hun respect te betuigen aan alle slachtoffers van politiek geweld e bloemen en andere gedenken neer te leggen.

De gehele ceremonie duurt ruim een uur.

We weten niet hoeveel mensen we kunnen verwachten. Veel nabestaanden en slachtoffers wonen in het binnenland. We verwachten niet dat ze massaal naar de stad gaan komen, hoewel we wel gaan mobiliseren om mensen naar de stad te brengen.

Ook staan we pas aan het begin van een traditie en het idee van samen rouwen nog moet wortelen. Boven zitten we nog midden in een emotionele discussie over hoe om te gaan met ons verleden van politiek geweld. Vandaar dat we al blij zijn als we de 200 halen. We hopen dat het de komende jaren beter zal gaan.

3. De follow-up van de Dag van Nationale Rouw

De follow-up bestaat uit drie onderdelen:

- We gaan door met het verbreden van het draagvlak voor de Dag van Nationale Rouw. We blijven gesprekken voeren met verschillende delen van de samenleving.
- We gaan het gesprek met de regering aan over de erkenning van het leed en deze op te nemen in een nieuwe wet waarbij de twee voorgaande wetten worden samengevoegd tot een nieuwe wet waarin de slachtoffers centraal staan.
- We gaan de erkenning vorm en inhoud geven in:
 - Een commissie dat onderzoekt doet naar vermisten in de Binnenlandse Oorlog.
 - Een onderzoek naar de schade die geleden is en een totaaloverzicht van de mensen die omgekomen zijn in de Binnenlandse Oorlog. Ik roep van hieruit een ieder op de te lijden heeft gehad aan politiek geweld in welke vorm dan ook om contact met ons op te nemen ter registratie daarvan. Is er iemand van u doodgegaan geeft ons de juiste namen door zodat dat ook een plek geven in het geheel.
 - Een pleidooi voor compensatie aan nabestaanden en slachtoffers.
 - Een educatief traject in het onderwijs over politiek geweld.
 - Een traject voor traumaverwerking van de nabestaanden.
 - Verder hopen we internationale steun te organiseren voor ons werk van verzoening in Suriname.

Ik dank u voor uw aandacht en zie uw vragen tegemoet.